

# Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση

Τα μοντέλα ΤΝ: αντικαταστάτες ή βοηθοί;

2ο Πρότυπο Γυμνάσιο Αθηνών

16 Σεπτεμβρίου 2026

## Μια εικόνα από το αεροδρόμιο

Σχεδόν όλοι κοιτούν μια οθόνη.

- Η πληροφορία και η επικοινωνία περνούν όλο και περισσότερο από ψηφιακά συστήματα.
- Τα μοντέλα ΤΝ προσθέτουν έναν νέο συνομιλητή: απαντούν, εξηγούν, προτείνουν, αναζητούν.

### Το κρίσιμο ερώτημα

Ποιος τα σχεδιάζει και με ποια κριτήρια;

## Η βασική θέση

Τα μοντέλα ΤΝ έχουν ήδη μπει στην εκπαίδευση.

Άρα το ερώτημα αλλάζει

Όχι: «Πώς θα την απαγορεύσουμε;»

Αλλά: «Πώς θα διαμορφώσουμε ανθρώπους που την κατανοούν, την αμφισβητούν και την επηρεάζουν;»

# Αντικαταστάτης ή βοηθός;

## Αντικαταστάτης της σκέψης

- έτοιμη απάντηση χωρίς κατανόηση
- βαθμός που δεν αντιστοιχεί στις γνώσεις
- εξάρτηση από την αυθεντία του μοντέλου

## Βοηθός της σκέψης

- διαφορετική εξήγηση και περισσότερα παραδείγματα
- εντοπισμός και διόρθωση λαθών
- τεκμηριωμένες επιλογές και προσωπική κρίση

## Τι αλλάζει στην αξιολόγηση;

- Τα μοντέλα ΤΝ μπορούν να λύσουν ασκήσεις, να γράψουν κώδικα και να απαντήσουν σε θέματα εξετάσεων.
- Το τελικό προϊόν δεν αποκαλύπτει πάντα τη διαδρομή της σκέψης.
- Η αξιολόγηση χρειάζεται να ζητά διαδικασία: επιλογές, απορρίψεις, διορθώσεις, αιτιολόγηση.
- Η σύντομη προφορική συζήτηση πάνω στην εργασία αποκτά ξανά αξία.

## Μετατόπιση

Από το «τι παρήγαγες;» στο «πώς σκέφτηκες και τι έλεγξες;»

# Τα μοντέλα ΤΝ ως εκπαιδευτικοί βοηθοί

## Για τον εκπαιδευτικό

- παραλλαγές ασκήσεων
- εντοπισμός ασάφειας
- παραδείγματα και ανανέωση υλικού

## Για τον μαθητή

- εξατομικευμένη εξήγηση
- περισσότερη εξάσκηση
- ανατροφοδότηση στα λάθη

Οι απαντήσεις δεν είναι πάντα σωστές. Γι' αυτό χρειάζεται κατανόηση.

# Κριτικός γραμματισμός: τρεις βαθμίδες ελέγχου

- ❶ Παραλογισμός: η πρόταση δεν βγάζει νόημα. Τον εντοπίζει ένας προσεκτικός αναγνώστης.
- ❷ Ψεύτικη πηγή: η απάντηση ακούγεται λογική, αλλά η παραπομπή δεν υπάρχει.
- ❸ Μεροληψία: το αποτέλεσμα μπορεί να είναι αληθινό, όμως προκύπτει από περιορισμένη ή άνιση οπτική.

## Διδακτική άσκηση

Δίνουμε στους μαθητές κείμενα με σκόπιμα διαφορετικά επίπεδα σφάλματος και ζητάμε να τα τεκμηριώσουν.

# Από την «αυθεντία» στο αντικείμενο ανάλυσης

## Self-explanation

Ζητάμε από το μοντέλο να εξηγήσει πώς οδηγήθηκε στην απάντησή του, με παραδείγματα και αναφορές στο κείμενο.

## Counterfactual explainability

Ρωτάμε ποια είναι η ελάχιστη αλλαγή στο κείμενο που θα οδηγούσε σε διαφορετική απάντηση.

Οι εξηγήσεις του μοντέλου είναι υπόθεση προς έλεγχο, όχι απόδειξη.

## Εργαστήριο στην τάξη: διαβάζουμε μαζί

- 1 Επιλέγουμε ένα λογοτεχνικό ή ιστορικό απόσπασμα.
- 2 Ζητάμε από το μοντέλο περίληψη, ερμηνεία και αιτιολόγηση.
- 3 Εντοπίζουμε: τι παρατήρησε, τι παρέλειψε, ποιο ύφος προτίμησε;
- 4 Αλλάζουμε μία λέξη, έναν χαρακτήρα ή το ιστορικό πλαίσιο και συγκρίνουμε την απάντηση.

### Στόχος

Το μοντέλο γίνεται κείμενο που διαβάζουμε κριτικά, όχι δάσκαλος που υπακούμε.

# Ελληνική γλώσσα και πολιτισμική μεροληψία

- Η κυριαρχία της αγγλικής στα δεδομένα μπορεί να επηρεάσει το ελληνικό ύφος.
- Πιθανές συνέπειες: μεταφραστικά δάνεια, ομογενοποίηση, απλούστευση σύνταξης.
- Η ελληνική γλώσσα δεν είναι μία μόνο μορφή: αρχαία, μεσαιωνική, καθαρεύουσα, ιδιώματα, διάλεκτοι.
- Δεν χρησιμοποιούμε ένα παράδειγμα που δεν μπορούμε να ελέγξουμε.

## Ερώτηση προς διερεύνηση

Τι γνωρίζει πραγματικά το μοντέλο για την πολυφωνία της ελληνικής γραμματείας;

# Prompt engineering ως ερμηνευτική πράξη

Αόριστο prompt

«Κάνε περίληψη του κειμένου.»

Ερευνητικό prompt

«Κάνε περίληψη του αποσπάσματος σε 80 λέξεις. Δείξε δύο σημεία όπου φαίνεται η ειρωνεία. Παράθεσε τις φράσεις του κειμένου και σημείωσε τι δεν μπορείς να τεκμηριώσεις.»

Καλύτερη ερώτηση = ορατότερη σκέψη

## Τι είδους εργασίες έχουν νόημα;

- Αφήγηση σε βίντεο, σε συγκεκριμένη διαδρομή: η παρατήρηση και η προσωπική ανταπόκριση είναι μοναδικές.
- Σύγκριση δύο απαντήσεων ΤΝ με τεκμηρίωση των διαφορών.
- Διόρθωση μιας απάντησης με ψεύτικες πηγές και καταγραφή του ελέγχου.
- Παράδοση του prompt, των αλλαγών και των απορριφθεισών προτάσεων.

### Κριτήριο

Αξιολογούμε γνήσια προσωπική αναγνωστική ανταπόκριση, όχι μόνο καλογραμμένο αποτέλεσμα.

# Κανόνες χρήσης στο σχολείο

- Σύμφωνα με το υλικό της ομιλίας, από τον Μάιο του 2026 η χρήση εργαλείων ΤΝ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ρυθμίζεται από την ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 2639/12.05.2026).
- Κατά κανόνα, όχι στις εξετάσεις.
- Σε σχολικές εργασίες, μόνο σύμφωνα με τις οδηγίες του εκπαιδευτικού.
- Η εργασία πρέπει να παραμένει ουσιαστικά προϊόν προσωπικής προσπάθειας και κατανόησης.

Η διαφάνεια στη χρήση είναι μέρος της μάθησης.

# Από τον χρήστη στον δημιουργό

Παθητικός χρήστης

παίρνει την απάντηση

Κριτικός χρήστης

ελέγχει την απάντηση

Δημιουργός

διαμορφώνει το εργαλείο

## Ο εκπαιδευτικός στόχος

Ούτε άκριτη αποδοχή ούτε πλήρης άρνηση. Κατανόηση δυνατοτήτων, περιορισμών και συνεπειών.

## Ποιος φτιάχνει τα εργαλεία;

- Η ΤΝ ως επιστημονικό πεδίο δεν ταυτίζεται με τα εμπορικά προϊόντα που χρησιμοποιούμε.
- Σχολεία, πανεπιστήμια, βιβλιοθήκες και ερευνητές μπορούν να συνεργαστούν.
- Η Πληροφορική, η Παιδαγωγική, η Φιλολογία και η Νομική χρειάζεται να συνεργάζονται.
- Στόχος: εργαλεία με εκπαιδευτική αποστολή και αρχές που ελέγχονται συλλογικά.

### Το διακύβευμα

Δεν αρκεί να χρησιμοποιούμε την ΤΝ. Χρειάζεται να συμμετέχουμε στη διαμόρφωσή της.

Η εκπαίδευση δεν θα αποφασίσει αν τα  
μοντέλα ΤΝ θα μπουν στην τάξη.

Θα αποφασίσει τι άνθρωποι θα είμαστε μέσα σε έναν  
κόσμο με ΤΝ.

Συζήτηση και διαδραστικό παράδειγμα